

Stenske plošče

Vir: <https://www.pinterest.com/pin/504684701974657359/>

Primeri okoljskih zahtev in meril

Verzija 1.1
Marec 2020

1. Predmet zelenega javnega naročanja

V skladu z 12. točko prvega odstavka 4. člena Uredbe o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17 in 64/19; v nadaljnjem besedilu: Uredba o ZeJN) mora naročnik okoljske vidike upoštevati, kadar so predmet naročanja stenske plošče. Natančnejšo opredelitev tega predmeta določa 53. točka Priloge 1 Uredbe o ZeJN.

2. Ključni okoljski vplivi

- Vpliv materialov, uporabljenih za proizvodnjo stenskih plošč – poraba virov.
- Vpliv materialov in snovi, ki so uporabljeni pri proizvodnji in se sproščajo pozneje pri uporabi.
- Vpliv energije, porabljene v različnih fazah izdelave stenskih plošč.
- Vpliv odpadkov, ko se stenske plošče in njihovi odpadni ostanki ob koncu življenjske dobe odlagajo.

3. Pristop k ZeJN

- Spodbujanje ustreznega ravnanja z materiali pri graditvi (izogibanje škodi za materiale in njihovem propadanju).
- Zmanjšanje uporabe nekaterih kemičnih spojin.
- Zmanjšanje porabe energije pri proizvodnji, kadar je to mogoče.
- Spodbujanje uporabe okolju prijaznih materialov.
- Spodbujanje nakupa lesenih plošč, izdelanih iz trajnostnih lesnih materialov.
- Spodbujanje sistemov recikliranja za odpadke, nastale pri graditvi in rušenju.

4. Cilj iz Uredbe o zelenem javnem naročanju

Naročnik mora javno naročilo, ki vključuje predmet iz 12. točke prvega odstavka 4. člena te uredbe, oddati tako, da se v posameznem naročilu izpolni tisti cilj, ki je v nadaljevanju določen za ta predmet:

- delež recikliranega ali ponovno uporabljenega gradbenega lesa v leseni stenski plošči znaša najmanj 10 %

5. Okoljske zahteve in merila

5.1. Lesene stenske plošče

5.1.1 Tehnične specifikacije

Naročnik v tehničnih specifikacijah poleg ostalih zahtev, ki se nanašajo na predmet javnega naročila ali posameznega sklopa, določi:

1.	Uporabljeni neobdelani leseni materiali morajo izvirati iz zakonitih virov. ¹
	Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti:

¹ Zakonit izvor gradbenega lesa/lesnih vlaken se lahko dokaže z veljavnim sistemom sledenja v proizvodni verigi. Te prostovoljne sisteme lahko certificira tretja oseba, in sicer pogosto kot del standarda ISO 9000 in/ali ISO 14000 ali sistema upravljanja EMAS. Dokazi sledljivosti v proizvodni verigi gradbenega lesa/lesnih vlaken, certificiranih po standardu FSC ali PEFC, ali kateri koli drug način dokazovanja se prav tako sprejmejo kot dokazilo o skladnosti. Če gradbeni les/lesna vlakna izhajajo iz države, ki je podpisala prostovoljni sporazum o partnerstvu z EU, se lahko kot dokazilo o zakonitosti uporabi dovoljenje FLEGT. Druga dokazila, ki se bodo sprejela, vključujejo ustrezno in veljavno spričevalo CITES ali druga enakovredna in preverljiva sredstva, kot je uporaba sistema Skrbnega pregleda². Za necertificiran neobdelan material ponudniki navedejo tip (vrsto), količino in izvor gradbenega lesa/lesnih vlaken skupaj z izjavo o njihovi zakonitosti. Tako se lahko gradbenemu lesu/lesnim vlaknom sledi po celotni proizvodni verigi od gozda do izdelka.

	<ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelek izdelan, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – potrdilo FSC² ali PEFC³ za izdelek zadnjega v skrbniški verigi lesa, ali – dovoljenje FLEGT,⁴ če les izhaja iz države, ki je podpisala prostovoljni sporazum o partnerstvu z EU, ali – potrdilo, da je ponudnik vključen v sistem okoljskega ravnanja, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
2.	<p>Pri lesenih ploščah, pri katerih se uporabljajo veziva, ki vsebujejo formaldehid, se ne sme preseči mejna emisijska vrednost iz standarda E1 za formaldehid na podlagi EN 13986, ki znaša 0,13 mg/ m³ zraka (ali 0,1 ppm).⁵ To vključuje premazane plošče in predhodni nanos premaza.⁶</p> <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelan izdelek, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – potrdilo neodvisne akreditirane ustanove, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
3.	<p>Vsebnost prostega formaldehida v lepilih za vezane plošče ali laminirane lesene plošče ne sme presegati 0,5 mas. %.</p> <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelan izdelek, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – potrdilo neodvisne akreditirane ustanove, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
4.	<p>Pri sestavljenih lesenih ploščah, v katerih so veziva, ki vsebujejo fenol, koncentracija fenola v preskusnem prostoru ne sme presegati 14 µg/m³.</p> <p>Način dokazovanja: Ponudnik mora k ponudbi priložiti</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelek izdelan, znak

² FSC (angl. *Forest Stewardship Council*) je samostojna, nevladna, neprofitna organizacija, ustanovljena za promocijo odgovornega ravnanja z gozdovi. Več o tem na <http://www.fsc.org/>.

³ PEFC (angl. *Programme for the Endorsement of Forest Certification*) je program za potrjevanje certifikacijskih shem za gozdove. Več o tem na <http://www.pefc.org/internet/html/>.

⁴ FLEGT (angl. *Forest Law Enforcement, Governance and Trade*) opredeljuje Akcijski načrt EU za uveljavljanje zakonodaje, upravljanja in trgovanja na področju gozdov, ki ga je Evropska komisija sprejela leta 2003. Akcijski načrt določa več ukrepov za obravnavo nezakonite sečnje v državah v razvoju in opredeljuje sistem izdaje dovoljenj za gradbeni les, ki zagotavlja zakonitost uvoženih lesnih izdelkov. Za pridobitev dovoljenja morajo države, ki proizvajajo gradbeni les, in EU podpisati prostovoljne partnerske sporazume. Za lesne proizvode, ki so bili zakonito proizvedeni v partnerskih državah na podlagi prostovoljnega partnerskega sporazuma, se bodo izdala dovoljenja o zakonitosti proizvodnje. Več o tem na spletni strani <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>.

⁵ To okoljsko zahtevo lahko naročnik opredeli strožje tako, da zahteva, da veziva, ki vsebujejo formaldehid, presežejo vrednosti iz standarda E1 za formaldehid na podlagi EN 13986.

⁶ Standard EN 13986 se nanaša na znak CE za izdelke iz skupine lesenih plošč v gradbeništvu. Preskusne zahteve za formaldehid razreda E1 so navedene v Prilogi B k standardu. V razredu E1 je določeno 8 mg ali manj formaldehida na 100 g plošče, sušene v sušilniku, za neobdelane iverne plošče, usmerjene pramenske plošče (OSB) in vlaknene plošče srednje gostote (MDF) na podlagi preskusne metode EN 120. Določeno je 3,5 mg/m²/h ali manj sproščanja formaldehida za vse druge izdelke iz skupine plošč na podlagi preskusne metode EN 717-2.

	<p>za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrdilo neodvisne akreditirane ustanove, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
5.	<p>Iz sestavljenih lesenih plošč, ki vsebujejo veziva na osnovi PMDI (polimerni metilendifenil diizocianat), se ne sme sproščati več kot 1 µg/m³ (zaznavnega) monomera MDI.</p> <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelan izdelek, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – potrdilo neodvisne akreditirane ustanove, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
6.	<p>Lesene stenske plošče kot končni izdelek ne vsebujejo nobene kemikalije, ki je razvrščena kot:⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> – rakotvorna (kategorije 1A, 1B in 2: H350, H350i, H351); – mutagena za zarodne celice (kategorije 1A, 1B in 2: H340 in H341); – strupena za razmnoževanje (kategorije 1A, 1B in 2: H361, H360, H360F, H360D, H361f, H361d, H360FD, H361fd, H360Fd in H360Df); ali ima učinke na dojenje (H362); – akutno strupena (kategorije 1, 2 in 3: H330, H331, H311, H301, H310, H300); – kronično strupena za vodno okolje (kategorije 1, 2 in 3: H410, H411 in H412). <p>Iz končnega izdelka se v običajnih pogojih uporabe ne bodo sproščale ali lužile kakršne koli snovi ali zmesi, ki so razvrščene kot:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rakotvorne (kategorije 1A, 1B in 2: H350, H350i, H351); – mutagene za zarodne celice (kategorije 1A, 1B in 2: H340 in H341); – strupene za razmnoževanje (kategorije 1A, 1B in 2: H361, H360, H360F, H360D, H361f, H361d, H360FD, H361fd, H360Fd in H360Df); ali imajo učinke na dojenje (H362); – akutno strupene (kategorije 1, 2 in 3: H330, H331, H311, H301, H310, H300); – kronično strupene za vodno okolje (kategorije 1, 2 in 3: H410, H411 in H412). <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil zahtevo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelek izdelan, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – potrdilo neodvisne akreditirane ustanove, ali – varnostni list za material, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so zahteve izpolnjene. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje zahteve.</p>
<p>5.1.2 Merila za oddajo javnega naročila⁸</p>	
<p>Za razvrstitev ponudb naročnik poleg cene ali stroškov in morebitnih drugih meril določi:</p>	

⁷ V Uredbi (ES) št. 1272/2008, s katero se spreminjata in razveljavljata direktivi 67/548/EGS in 1999/45/ES ter s katero se spreminja Uredba (ES) št. 1907/2006, so navedeni naslednji stavki o nevarnosti, ki so povezani z zgornjimi standardnimi opozorili.

⁸ Okoljska merila za oddajo javnega naročila naj bi skupaj obsegala vsaj 10 do 15 odstotkov skupnih razpoložljivih točk.

1.	<p>Merilo »Recikliran ali znova uporabljen gradbeni les«.</p> <p>Ponudba z gradbenim lesom, ki je deloma ali v celoti recikliran ali znova uporabljen, se v okviru tega merila točkjuje z dodatnimi točkami, tako da se večji delež nagradi z več točkami. Natančen način točkovanja predvidi naročnik. Delež tega merila v razmerju do ostalih meril v razpisni dokumentaciji določi naročnik.</p> <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo o tem, da bo izpolnil merilo in v kakšnem deležu, ali – tehnično dokumentacijo proizvajalca, iz katere izhaja, da je merilo izpolnjeno, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da je merilo izpolnjeno. <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje merilo.</p>
2.	<p>Merilo »Uporaba lesa iz trajnostno upravljanih gozdov«.</p> <p>Končni izdelek iz lesa, lesnih vlaken ali lesnih odrezkov, ki izvirajo iz gozdov, za katere je potrjeno, da se z njimi trajnostno gospodari, pri čemer se izvajajo načela in ukrepi, namenjeni zagotavljanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi,⁹ se v okviru tega merila točkjuje z dodatnimi točkami, tako kot to predvidi naročnik. Delež tega merila v razmerju do ostalih meril v razpisni dokumentaciji določi naročnik.</p> <p>Način dokazovanja Ponudnik mora k ponudbi priložiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izjavo, da bo pri dobavi blaga izpolnil merilo, ali – potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelek izdelan, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje merilo, ali – potrdilo FSC ali PEFC za izdelek zadnjega v skrbniški verigi lesa, ali – dovoljenje FLEGT, če les izhaja iz države, ki je podpisala prostovoljni sporazum o partnerstvu z EU, ali – ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da je merilo izpolnjeno.¹⁰ <p>Naročnik med izvajanjem naročila preverja, ali ponudnik izpolnjuje merilo.</p>
3.	<p>Merilo »Vzpostavljen sistem okoljskega ravnanja«</p> <p>Naročnik lahko med merila uvrsti tudi izvajanje ukrepov okoljskega ravnanja oziroma vzpostavljen sistem okoljskega ravnanja gospodarskega subjekta.</p> <p>Točke so dodeljene na način:</p> <p>Gospodarski subjekt je registriran v sistem EMAS ali enakovreden sistem okoljskega ravnanja – 5 točk Gospodarski subjekt ima pridobljen certifikat ISO 14001 ali enakovreden sistem okoljskega ravnanja – 4 točke</p> <p>Gospodarski subjekt se bo registriral v sistem EMAS ali enakovreden sistem okoljskega ravnanja najkasneje 6 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila – 4 točke Gospodarski subjekt bo okoljski certifikat ISO 14001 ali enakovredno pridobil najkasneje 6 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila – 3 točke</p> <p>Gospodarski subjekt se bo registriral v sistem EMAS ali enakovreden sistem</p>

⁹ V Evropi morajo ta načela in ukrepi ustrezati vsaj načelom in ukrepom, navedenim v vseevropskih smernicah na operativni ravni za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, kot jih je potrdila Lizbonska ministrska konferenca o varovanju gozdov v Evropi (od 2. do 4. junija 1998). Zunaj Evrope morajo načela in ukrepi ustrezati vsaj načelom za varovanje gozdov UNCED (Rio de Janeiro, junija 1992) in če je to primerno, merilom ali smernicam za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, kakor so bili sprejeti v okviru ustreznih mednarodnih in regionalnih pobud v navedenem vrstnem redu (ITTO, montrealški proces, proces Tarapoto, pobuda za suho cono Afrike UNEP/FAO).

¹⁰ Na podlagi veljavnega sistema sledenja se lahko predloži sprejemljivo dokazilo o trajnostni sečnji lesa. Te prostovoljne sisteme lahko certificira tretja oseba, in sicer pogosto kot del standarda ISO 9000 in/ali ISO 14000 ali sistema upravljanja EMAS.

	<p>okoljskega ravnanja vključil najkasneje 12 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila – 3 točke</p> <p>Gospodarski subjekt bo okoljski certifikat ISO 14001 ali enakovredno pridobil najkasneje 12 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila –2 točki</p> <p>Gospodarski subjekt se bo v sistem EMAS ali enakovreden sistem okoljskega ravnanja registriral v roku več kot 12 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila – 2 točki</p> <p>Gospodarski subjekt bo okoljski certifikat ISO 14001 ali enakovredno pridobil v roku več 12 mesecev po začetku izvajanja javnega naročila –1 točka</p> <p>Naročnik mora v razpisni dokumentaciji navesti, kateri standardi za okoljsko ravnanje (certifikati oziroma druga dokazila) štejejo kot enakovredni ter ustrezno objektivizirati posamezne zahteve za pridobitev certifikata.</p> <p>Načina dokazovanja: Gospodarski subjekt mora k ponudbi priložiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odločbo o registraciji v sistem EMAS ali – certifikat ISO 14001 ali – drugo ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da so z njim izpolnjene zahteve za registracijo v sistem EMAS oziroma certifikata ISO 14001* ali – izjavo, da bo gospodarski subjekt registracijo v sistem EMAS oziroma certifikat ISO 14001 ali enakovredno pridobil med izvajanjem javnega naročila z navedbo predvidenih mesecev od sklenitve pogodbe do pridobitve standarda za okoljsko ravnanje**. – – *Zahteve za registracijo v sistem EMAS so dostopne na spletni povezavi http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/okoljski%20znaki/EMAS/. – Zahteve za pridobitev certifikata ISO 14001 so dostopne na spletni povezavi https://www.iso.org/iso-14001-environmental-management.html oziroma pri podjetjih, ki nudijo storitev pridobivanja certifikata. – <p>** Pomembno je, da naročnik v pogodbeni določila vključi tudi obveznosti oziroma posledice neizpolnitve navedb v izjavi med izvajanjem javnega naročila.</p>
<p>5.1.3 Določila pogodbe o izvedbi naročila</p>	
<p>Naročnik med pogodbeni določila vključi določilo:</p>	
<p>1.</p>	<p>V primeru, da ponudnik ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti na način, predviden v pogodbi o izvedbi javnega naročila, naročnik od te pogodbe odstopi.</p>
<p>2.</p>	<p>Ponudnik mora zagotoviti informacije o prekrivnih materialih za stenske plošče, kot so vrste barve, ki ne bodo ovirali recikliranja lesenih plošč ali spremembe njihove rabe ob koncu življenjske dobe. Zato naročniku posreduje potrdilo, da ima blago oziroma material, iz katerega je izdelek izdelan, znak za okolje tipa I, iz katerega izhaja, da blago izpolnjuje zahteve, ali ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da je zahteva izpolnjena.</p>
<p>3.</p>	<p>Ponudnik mora skupaj z izdelkom ali na embalaži ali oznakah zagotoviti ustrezne in sprejemljive informacije za uporabnika, v katerih so opisani ravnanje, postopki za namestitve, nanos sredstev za površinsko obdelavo, recikliranje in/ali metode odlaganja.¹¹</p>
<p>4.</p>	<p>Ponudnik mora zagotoviti, da je izvajalec, ki namešča stenske plošče, sprejel učinkovito politiko in postopke za zagotovitev, da se z odpadki, nastalimi pri namestitvi, kot so odpadni ostanki, ostanki pri prirezovanju, poškodovane plošče itd., na podlagi primerne sistema zbiranja ustrezno in trajnostno ravna, kar vključuje predelavo, recikliranje ali preusmeritev z odlagališč, kadar je to mogoče. Zato naročniku posreduje potrdilo, da je izvajalec, ki namešča stenske plošče, vključen v sistem okoljskega ravnanja, ali ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da je zahteva izpolnjena.</p> <p>Kot ustrezen način dokazovanja se prizna tudi vzpostavljen sistem ravnanja z</p>

¹¹ Primeri oznak, embalaže in informacij na prodajnih točkah oziroma drugo ustrezno dokazilo.

Pojasnila

Za stenske plošče je mogoče pridobiti več znakov za okolje in okoljskih standardov, ki dokazujejo okoljsko odličnost, temeljijo na jasnih znanstveno postavljeni merilih in jih podeljuje neodvisna institucija.. Za lesene stenske plošče je mogoče pridobiti znak nordijski labod (Nordic Swan), avstralski znak za dobro okoljsko izbiro, nemški znak modri angel (Blue Angel) za sestavljene lesene plošče ali japonski znak za okolje za lesene plošče.

Večina izdelkov iz skupine stenskih plošč spada na področje uporabe direktive o gradbenih izdelkih, pri čemer je treba gradbene izdelke, ki jih ureja direktiva, opremiti z znakom CE. Znak CE spremljajo posebne tehnične informacije o posebni učinkovitosti teh izdelkov.

Naročnik upošteva lokalne razmere in oceni, ali je morda potrebna posebna plošča – na primer plošča, ki je bolj odporna proti vlagi.

Prostor, v katerega se namestijo plošče, mora izpolnjevati evropske, nacionalne in regionalne zahteve glede kakovosti zraka v zaprtih prostorih.

Naročnik lahko med določila pogodbe o izvedbi naročila vključi določbo o izvedbi naročila, ki zagotavlja, da je količina odpadnih lesenih plošč (odpadni ostanki in plošče, poškodovane zaradi vremenskih razmer, nepravilnega shranjevanja itd.) čim manjša.

Stroškovni vidiki

Notranje stene so standardni sestavni del večine stavb, zlasti v stanovanjih ali delovnih prostorih. Stenske plošče so se tradicionalno obravnavale kot izdelki množične proizvodnje z nizko vrednostjo, pri čemer je zaradi nizke vrednosti materialov nastajalo precej škode in odpadka, zato so namensko naročali večjo količino izdelkov.

Surovine, potrebne za ploščo, običajno niso drage, vendar bosta pri lesu na cene izdelkov vplivala naraščajoča cena energije in tekmovanje za surovine.